

ZAJÍMAVÉ BRYOFLORESTICKÉ NÁLEZY XXXVII

Interesting bryofloristic records XXXVII

Pavel Dřevojan¹ [ed.], Petr Blahut², Zuzana Homolová³, Zbyněk Hradílek^{4,5}, Richard Hrivnák⁶, Jan Kučera⁷, Eva Mikulášková¹, Zdeněk Palice⁸, Tomáš Peterka¹, Josef Plaček⁹, Michal Slezák^{6,10}, Táňa Štechová⁷ & Eliška Vicherová¹¹

¹Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Ústav botaniky a zoologie, Kotlářská 2, CZ-611 37 Brno, e-mail: pavel.drevojan@seznam.cz; ²Jeseniova 149/1908, CZ-130 00 Praha 3; ³Výzkumná stanice a Muzeum, Štátné Lesy TANAPu, Tatranská Lomnica 66, SK-059 60 Vysoké Tatry; ⁴Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky, Šlechtitelů 27, CZ-783 71 Olomouc; ⁵Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra biologie, Purkrabská 2, CZ-779 00 Olomouc; ⁶Centrum biologie rastlín a biodiverzity SAV, Botanický ústav, Dúbravská cesta 9, SK-845 23 Bratislava; ⁷Jihočeská univerzita, Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky, Braníšovská 1760, CZ-370 05 České Budějovice; ⁸Botanický ústav AV ČR, v. v. i., Zámek 1, CZ-252 43 Průhonice; ⁹Žárovice 74, CZ-798 03 Plumlov; ¹⁰Ústav ekologie lesa SAV, L. Štúra 2, SK-960 53 Zvolen; ¹¹Rabštejnská 69, CZ-323 00 Plzeň

Taxonomické pojetí a nomenklatura se řídí aktuálním seznamem mechorostů České republiky (Kučera et al. 2012). Kategorie ohrožení druhů je udávána podle výše uvedené práce. U nálezů ze Slovenska je stupeň ohrožení uváděn podle červeného seznamu mechů Slovenska (Mišíková et al. 2020). Zeměpisné souřadnice jsou uváděny jako úhlové geografické v systému WGS-84. Akronymy veřejných herbářů jsou v souladu s Index Herbariorum (Thiers 2022).

Frullania fragilifolia CR (Z. Palice)

- Česká rep., Šumava, okr. Klatovy, Prášíly: Ždánidla – jihozápadní svah, fragment horské pralesovité bučiny s příměsí smrku a jedle [49°06'01,0"N, 13°20'41,4"E, kv. 6846c], 1185 m n. m., 12. 8. 2021 leg. Z. Palice, PRA (Z. Palice 32691, ut *Normandina pulchella*); ibid. [49°06'02,6"N, 13°20'44,2"E, kv. 6846c], 1210 m n. m., 12. 8. 2021 leg. Z. Palice, PRC.
- Česká rep., Šumava, okr. Prachatice, Včelná pod Boubínem: PR Čertova straň, starý jedlo-bukový porost na strmém jižním svahu nad údolím Boubinského potoka [49°00'28,9"N, 13°53'08,6"E, kv. 6949c], 750 m n. m., 22. 9. 2021 leg. Z. Palice, PRA (Z. Palice 32321, ut *Coenogonium luteum*), PRC.

Současné rozšíření této drobné, suboceánicky laděné jätrovky u nás bylo v rubrice diskutováno nedávno v souvislosti s nejnovějším nálezem v údolí Bílého potoka na Železnorudsku (viz Bryonora 65: 29, 2020). V loňském

roce se podařilo ověřit a přesně lokalizovat výskyt v oblasti Ždánidel po více jak dvaceti letech. Játrovka byla zaznamenána na dvou mechatých pahýlech silných, již odumřelých buků, a to ve vitálních ostrůvkovitých populacích řádově tisíců lodyžek. Je potěšitelné, že zde druh prosperuje i přes zřejmé mikroklimatické změny díky odumření prakticky všech okolních smrkových porostů v důsledku kůrovcové kalamity. Poměrně překvapivý je pak objev tohoto druhu v jihočeské části Šumavy v masivu Boubína. Zde se vyskytoval v bohaté populaci vtroušeně mezi jinými mechorosty a lišejníky na silně nakloněném, nepřiliš tlustém kmenu buku. Sebraný vzorek souvislejšího porostu, který bude deponovaný v PRC, tvoří mikropopulace o ca 1 cm². Na jihočeské lokalitě panují stabilní mikroklimatické podmínky díky kaňonovitému charakteru údolí. Na výše zmíněných lokalitách je játrovka asociována se suboceánickými, u nás velmi vzácnými druhy lišejníků, *Coenogonium luteum* a *Normandina pulchella*. Zajímavostí je, že prakticky všechny recentní nálezy této játrovky byly učiněny během lichenologických výzkumů.

Scapania calcicola **EN** (P. Dřevojan)

- Česká rep., okr. Znojmo, Rokytná: slepencová skála na severozápadním svahu kóty Vinohrady (338 m n. m.) v NPR Krumlovsko-rokytenské slepence 0,7 km JV od kostela [49°03'40,2"N, 16°19'43,2"E, kv. 6963b], 275 m n. m., 21. 8. 2020 leg. P. Dřevojan, det. I. Novotný, rev. S. Kubešová, rev. J. Kučera, BRNU 683140.
- Česká rep., okr. Brno-venkov, Mokrá-Horákov: vápencová skála vpravo od vstupního portálu jeskyně Pekárna v údolí Řičky 1,9 km SSZ od kaple Proměnění Páně v Mokré [49°14'30,8"N, 16°44'45,1"E, kv. 6766c], 370 m n. m., 25. 1. 2020 leg. P. Dřevojan, det. J. Kučera, BRNU 683320.

Nález od Rokytné pochází z území, kde byl druh ve 40. letech 20. století sbírán A. Vězdou (Duda 1968). Během návštěvy lokality v roce 2022 byla játrovka zjištěna také na několika místech v pěchavovém trávníku na hraně údolí Rokytné. Z údolí Řičky nebyl tento druh dosud uváděn (cf. Duda l. c.).

Didymodon sinuosus **VU** (J. Kučera, Z. Hradílek & P. Dřevojan)

- Česká rep., okr. Klatovy, Čepice: PR Čepičná, skalní útvary na vrcholu vrchu Chanovec [49°16'26"N, 13°36'00"E, kv. 6747b], 550 m n. m., 8. 5. 2022 leg. J. Kučera, CBFS 24115.
- Česká rep., okr. Blansko, Ostrov u Macochy: Panská skála – při bázi skalního útvaru na severním okraji obce [49°23'01"N, 16°45'57"E, kv. 6666b], 640 m n. m., 18. 4. 2015 leg. J. Kučera, CBFS 17209.
- Česká rep., okr. Břeclav, Pavlov: Děvín, při stezce ca 0,5 km JJZ hradu Děvičky [48°52'19"N, 16°39'30"E, kv. 7165b], 385 m n. m., 31. 3. 2017 leg. J. Kučera, CBFS 19396.
- Česká rep., okr. Přerov, Hranice: u potůčku na turistické stezce mezi rezervacemi Hůrka and Velká Kobylanka [49°32'36"N, 17°45'13"E, kv. 6472d], 305 m n. m., 23. 4. 2017 leg. J. Kučera, CBFS 19429.
- Česká rep., okr. Znojmo, Rokytná: malý vodopád na pravostranném přítoku Rokytné v NPR Krumlovsko-rokytenské slepence 1,4 km VJV od kostela [49°03'47,3"N, 16°20'27,6"E, kv. 6964a], 245 m n. m., 23. 2. 2020 leg. P. Dřevojan, det. S. Kubešová, rev. J. Kučera, BRNU 683230.
- Česká rep., okr. Olomouc, Luká, Javoříčko: stinná vápencová skála pod klenbou

Zkamenělého zámku v hluboce zaříznutém údolí potoka Špraněk v NPR Špraněk 1,4 km ZJZ od obce [49°40'02,9"N, 16°54'11,3"E, kv. 6367a], 392 m n. m., 16. 4. 2020 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.

- Česká rep., Vsetínské vrchy, okr. Vsetín, Karolinka: PP Smradlavá, pískovcové kameny na východním hřebeni kóty 794 m ca 1,6 km SSZ od osady Račkov [49°22'32,9"N, 18°13'53,6"E, kv. 6675a], 720 m n. m., 22. 7. 2021 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.
- Česká rep., okr. Nový Jičín, Štramberk: NPP Šipka při jižním okraji města, stinné vápencové kameny a skalky především v okolí jeskyně Šipky a také na současném vrcholu Kotouče [49°35'13,5"N, 18°07'15,2"E; 49°35'15,2"N, 18°07'08,4"E; 49°35'13,8"N, 18°07'01,8"E; 49°35'02,5"N, 18°06'45,0"E; 49°35'13,4"N, 18°07'08,1"E a 49°35'10,3"N, 18°07'07,1"E, kv. 6474b], 417–510 m n. m., 8. 5., 16. 7. a 1. 8. 2019 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.
- Česká rep., Bílé Karpaty, okr. Uherské Hradiště, Strání: NPR Velká Javořina, pískovcové kameny ve strži nad Salašovým pramenem ca 1,8 km VSV od vrcholu Velké Javořiny [48°51'57"N, 17°41'52"E, kv. 7172a], 695 m n. m., 16. 4. 2014 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.
- Česká rep., Bílé Karpaty, okr. Hodonín, Velká nad Veličkou: NPR Zahrady pod Hájem, pískovcový kámen ve strži potůčku v severní části rezervace ca 1,2 km Z od vrcholu Háje [48°53'27,7"N, 17°32'03,9"E, kv. 7171a], 360 m n. m., 21. 9. 2005 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.
- Česká rep., Bílé Karpaty, okr. Hodonín, Tvarožná Lhota: NPR Čertoryje, pískovcový kámen v korytě potůčku při jižní hranici rezervace ca 2,4 km JV od vodní nádrže Lučina [48°50'45,8"N, 17°25'00,9"E, kv. 7171a], 360 m n. m., 21. 9. 2005 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.

Druh s těžištěm výskytu na vápencích v teplejších oblastech našeho území. Proto je častěji nalézán zejména v jižnějších oblastech Moravy, zatímco z Čech pocházejí recentní a historické sběry pouze z Českého krasu s výjimkou jednoho historického nálezu u obce Hředle na blízkém Křivoklátsku. Z jihozápadních Čech druh dosud udáván nebyl, což potvrzuje, že je vzhledem ke své relativní drobnosti a zpravidla malému rozsahu populací poněkud přehlížen. V nedávné době byly publikovány jeho nálezy z Třesína u Litovle (Duchoslav & Hradílek 2017) a Hůrky u Hranic (Hradílek & Halda 2010). Nedaleko druhého ze jmenovaných nalezišť byl druh sbírán na nové výše uvedené lokalitě. Shora upřesněné místo výskytu na Pálavě (Kučera et al. 2017) bylo zmíněno jen přibližně.

Microbryum floerkeanum VU (P. Blahut & P. Dřevojan)

- Česká rep., okr. Znojmo, Borotice: okraj nezoraného žitného pole 0,7 km ZJZ od kaple [48°51'19,6"N, 16°14'06,7"E, kv. 7163a], 200 m n. m., 26. 12. 2019 leg. P. Dřevojan, rev. S. Kubešová, BRNU 674407.
- Česká rep., okr. Znojmo, Borotice: první brázda kukuřičného pole 1,7 km Z od kaple [48°51'29,4"N, 16°13'17,4"E, kv. 7163a], 230 m n. m., 20. 9. 2020 leg. P. Dřevojan, rev. S. Kubešová, BRNU 683307.
- Česká rep., okr. Brno-město, Brno-střed: osyp pod jihozápadně orientovanou sprašovou stěnou v severozápadní části NPP Červený kopec 2,6 km JZ od hlavního vlakového nádraží [49°10'32,2"N, 16°35'08,8"E, kv. 6865b], 275 m n. m., 24. 2. 2021 leg. P. Dřevojan, det. S. Kubešová, BRNU 683377.
- Česká rep., Maleník, okr. Přerov, Lhota: okraj strniště 12 m SV od sousoší sv. Cyrila a Metoděje a ca 530 m SV od kaple sv. Václava ve Lhotě [49°30'10,6"N, 17°37'03,1"E, kv. 6471d], 350 m n. m., 7. 9. 2021 leg. P. Blahut, rev. Z. Hradílek, herb. P. Blahut.

Tento nepatrný mech má v České republice těžiště svého rozšíření v jižní polovině Moravy, odkud pocházejí i tři nové nálezy, které jsou zde prezentované. Na sever vynívá na střední Moravě na Olomoucku (Cakov, Nemilany) a Přerovsku (Kokory; Podpěra 1911). Nerevidované údaje pochází od Děhylova na Opavsku (Hein 1874, Svěrák 1905). Podpěrovy lokality na Olomoucku se nedávno podařilo ověřit, i když u Cakova byl mech nalezen na jiném místě (Bryonora 59: 74–75, 2017). U Kokor po mechu nebylo pátráno (Z. Hradílek in litt.). Nález od Lhoty posouvá známé rozšíření druhu více na východ do Moravské brány a stanovištěně odpovídá nálezům z poslední doby – většinou roste na okrajích polí. Na lokalitě rostly stovky plodných rostlinek.

Neckera pennata **VU** (Z. Hradílek & E. Mikulášková)

- Česká rep., okr. Olomouc, Jívová, Smilovský mlýn: PR Hrubovodské sutě v údolí Bystřice, borcka javoru mléče v prudkém severovýchodním svahu asi 0,5 km SSZ a 0,8 km SZ od bývalého Smilovského mlýna [49°41'47,9"N, 17°26'35,3"E a 49°41'52,2"N, 17°26'19,2"E, kv. 6270d], 425 a 455 m n. m., 6. 4. a 13. 4. 2022 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.
- Česká rep., okr. Vsetín, Nový Hrozenkov: PP Brodská, 0,5 km J kóty Beskyd (892 m n. m.) [49°22'31,8"N, 18°09'42,3"E, kv. 6674b], 797 m n. m., 13. 7. 2021 leg. E. Mikulášková, herb. E. Mikulášková.

V PR Hrubovodské sutě bylo na třech letitých stromech (vše *Acer platanoides*) na dvou mikrolokalitách zaznamenáno vždy několik chomáčů mechu. Rostliny byly plodné, jak to u tohoto druhu bývá obvyklé. V PP Brodská byl druh nalezen na dvou stromech (*Fagus sylvatica*) ve velmi malých porostech. Z Nížkého Jeseníku, zvláště z jeho severního okraje, pocházejí historické údaje o výskytu druhu (Matouschek 1901). V současnosti mech známe na Moravě jen z Javorníků (Bryonora 21: 14, 1998), Hrubého Jeseníku (Bryonora 34: 27, 2004), Nížkého Jeseníku a Vsetínských vrchů.

Paludella squarrosa **EN** (J. Plaček)

- Česká rep., okr. Blansko, Benešov: PR Pavlovské mokřady, u rašelinného jezírka v severovýchodní části rezervace [49°31'29,3"N, 16°48'05,0"E, kv 6466d], 650 m n. m., 1. 5. 2022 foto J. Plaček.

Druh byl v rezervaci nalezen po 67 letech, dříve zde byl považován za neznámý. Na místě jej sbíral V. Řehořek v letech 1954 a 1955 (Soldán 1987). Jednalo se o náhodný nález v porostu *Philonotis fontana* a *Sphagnum fallax*, kde se v trsu ca 10 × 10 cm nacházelo jednotlivě asi deset lodyžek druhu. Jeho nejbližší recentně známá lokalita leží u Nového Města na Moravě (cf. Štechová et al. 2010).

Pogonatum nanum **VU** (P. Dřevojan)

- Česká rep., okr. Znojmo, Rudlice: teráska na ostrožně na levém břehu Jevišovky naproti bývalému mlýnu Papírna 0,9 km JZ od zvonice [48°56'32,2"N, 16°03'28,1"E, kv. 7062c], 260 m n. m., 1. 5. 2020 leg. P. Dřevojan, det. S. Kubešová, BRNU 683372.

Zřejmě nejbliže nové lokalitě byl tento druh v minulosti nalezen A. Obornym v lese u Mašovic západně od Znojma (Podpěra 1923). Recentní rozšíření druhu u nás shrnují Kubešová et al. (2022).

Pohlia lutescens **DD** (Z. Hradílek & P. Blahut)

- Česká rep., Rychlebské hory, okr. Jeseník, Javorník: PR Račí údolí, hlinitá teráska skály poblíž vodopádu ca 260 m JZ od Tančírny na začátku údolí [50°22'01,8"N, 16°59'36,0"E, kv. 5667b], ca 380 m n. m., 30. 9. 2021 leg. Z. Hradílek, herb. Z. Hradílek.
- Česká rep., Maleník, okr. Přerov, Hlinsko: hlinité břehy cest v horních etážích kamenolomu Podhůra ca 1,6 km SV od kostela sv. Bartoloměje v Hlinsku [49°30'06,9"N, 17°35'42,3"E, kv. 6471d], ca 300 m n. m., 2. 10. 2021 leg. P. Blahut, det. Z. Hradílek, herb. P. Blahut.

Dosavadní poznatky o rozšíření tohoto nepochybně přehlíženého mechu byly shrnuty nedávno (Bryonora 65: 30, 2020). Od té doby byl mech nalezen na dalších dvou výše uvedených lokalitách. Určení druhu může být problematické, pokud chybí vegetativní propagule. U tohoto druhu jsou dvojí – filamentózní množilky v úžlabí lístků a velmi charakteristické „rohaté“ gemy na rhizoidech. Ty bývají v ideálním případě nažloutlé, ale nemusí tomu být vždy. Podle zkušeností s určováním materiálu z lomu Podhůra u Hlinska na Přerovsku, který byl na gemy neobvykle bohatý, tyto vyrůstají na velmi nepatrných rhizoidech, které jsou bezbarvé, a to i v případě nažloutlých gem. Při absenci žlutého zbarvení je zapotřebí opatrnosti, aby tyto gemy nebyly zaměněny např. za částičky nějakých nerostů či hornin. Proto je velmi důležité najít vždy napojení na rhizoid. V optimálním případě mají rostlinky druhu obojí částičky nepohlavního rozmnožování, někdy chybí úžlabní flagely, jindy rhizoidální gemy. Bez jejich přítomnosti je určení druhu nejisté.

Pseudocampylium radicale **DD** (M. Slezák, Z. Homolová & R. Hrivnák)

- Slovensko, Popradská kotlina, Štola: 450 m S od obce, podmáčaný jelšový les asociace *Piceo abietis-Alnetum glutinosae* [49°05'51,6"N, 20°08'28,8"E, kv. 6986b], 892 m n. m., 11. 8. 2020 leg. M. Slezák, Z. Homolová & R. Hrivnák, det. Z. Hradílek, herb. M. Slezák.

Mach bol nájdený v jelšovom poraste na dvoch analyzovaných plochách (1 m²) s pokryvnosťou 0,5–1 %. Spolu s ním boli zaznamenané ešte *Brachythecium rivulare*, *Plagiomnium elatum*, *Plagiothecium denticulatum* var. *undulatum* a *Rhizomnium punctatum*.

Hradílek (2002) v minulosti publikoval údaj z Kremnických vrchov, pričom ani v danom prípade sa s najväčšou pravdepodobnosťou nejedná o prvý nález druhu na Slovensku. Revízia herbárových dokladov v minulosti inak chápaných rodov *Amblystegium* a *Campylium* by mohla priniesť informácie o starších nálezoch. *Pseudocampylium radicale* je druh údolných mokradi a na Slovensku nebude zrejme príliš vzácny. Dierßen (2001) ho považuje v Európe za vzácny, ale prehliadaný druh.

Schistidium elegantulum **LC-att** (P. Blahut)

- Česká rep., Oderské vrchy, okr. Olomouc, Kozlov – osada Slavkov: rozpadlý betonový bunkr na louce vpravo od cesty mezi Slavkovem a křížovatkou Zelený kříž 1,1 km SV od bývalého kostela sv. Františka Serafinského ve Slavkově [49°35'34,1"N, 17°34'26,2"E, kv. 6471a], 640 m n. m., 12. 3. 2021 leg. P. Blahut, rev. J. Kučera, herb. P. Blahut.

Rozšíření druhu z kritického rodu *Schistidium* není v České republice dostatečně známé. Údaje jsou z Českého krasu, Křivoklátska, Krkonoš, Hrubého Jeseníku a Pálavy (Kučera 2004). U Kozlova byl nalezen bohatý porost (několik dm²) na střeše rozpadlého vojenského bunkru.

Seligeria pusilla **VU** (P. Dřevojan)

- Česká rep., okr. Prostějov, Ludmírov: převis vápencové skalky na západním svahu vrchu Bradlo (577 m n. m.) 1 km ZJZ od kaple [49°38'14,3"N, 16°51'41,7"E, kv. 6367c], 550 m n. m., 12. 3. 2020 leg. P. Dřevojan, det. S. Kubešová, BRNU 683129.

V minulosti byl v okolí Ludmírova druh zjištěn na vápencových skalách Průchodnice a na nedaleké lokalitě Zkamenělý zámek u Bouzova (Podpěra 1906).

Warnstorflia pseudostraminea **EN** (E. Vicherová, T. Štechová & T. Peterka)

- Česká rep., Šumava, okr. Prachatice, Stachy-Churáňov: PR Malý Polec, 350 m JZ od kóty Churáňovský vrch, na kamenech v potůčku, ca 4 dm² [49°03'56,3"N, 13°36'42,8"E, kv. 6947b], 1080 m n. m., 6. 7. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS; ibid. 400 m JJZ od kóty Churáňovský vrch, na kameni v potůčku, ca 4 dm² [49°03'52,1"N, 13°36'49,7"E, kv. 6947], 1090 m n. m., 6. 7. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS.
- Česká rep., Jizerské hory, okr. Jablonec nad Nisou, Bedřichov: PR Klikvová louka, 1,7 km SSZ od kostela v obci, na vlhké zemi, spolu s druhu *Pellia epiphylla* a *Polytrichum commune*, ca 50 cm² [50°48'18,8"N, 15°08'26,9"E, kv. 5156d], 770 m n. m., 29. 9. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS; ibid. 1,7 km SSZ od kostela v obci, na vlhké zemi u potoka, ca 2 dm² a 2 m² [50°48'18,4"N, 15°08'27,5"E, kv. 5156d], 770 m n. m., 29. 9. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS; ibid. 1,9 km SSZ od kostela v obci, břeh potoka ve vzrostlé rašelinné smrčtině, několik mikropopulací o velikosti 0,5–1 m² [50°48'23,9"N, 15°08'24,4"E, kv. 5156d], 765 m n. m., 29. 9. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS.
- Česká rep., Jizerské hory, okr. Jablonec nad Nisou, Kořenov-Jizerka: PR Černá jezírka, Malá Krásná louka, 570 m SZ od kóty Český vrch, na kameni u potůčku vytékajícího z prameniště, ca 2 dm² [50°51'03,5"N, 15°18'46,3"E, kv. 5157b], 895 m n. m., 22. 8. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS; ibid. břeh Krásného potoka, 900 m SZ od kóty Český vrch, mrtvé příležitostně zaplavované dřevo, ca 50 cm² [50°51'12,0"N, 15°18'36,6"E, kv. 5157b], 885 m n. m., 23. 8. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS; ibid. v sousedství Tetřeví louky 1 km ZJZ od kóty Český vrch, tuňka na přechodovém rašeliníšti, spolu s druhu *Polytrichum commune*, *Sphagnum fallax* a *Straminergon stramineum*, ca 0,6 m² [50°50'40,6"N, 15°18'19,9"E, kv. 5157d], 910 m n. m., 19. 8. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS; ibid. 800 m ZJZ od kóty Český vrch, odvodňovací rýha v rozvolněné smrčtině, na písčité zemi a na větvích, ca 2 m² [50°50'44,4"N, 15°18'28,3"E, kv. 5157d], 905 m n. m., 24. 8. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS; ibid. 550 m JZ od kóty Český vrch, v potůčku protékajícím rozvolněnou rašelinnou smrčtinou na zaniklém vrchovišti, na zemi a na mrtvém dřevě, ca 1 m² [50°50'40,9"N, 15°18'45,1"E, kv. 5157d], 900 m n. m., 29. 8. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS; ibid. 1,2 km Z od kóty Český vrch, koryto Krásného potoka, na březích potůčku a na mrtvém dřevě, samostatně nebo spolu se *Scapania undulata*, mnoho mikropopulací o velikosti několik cm² až 1–2 m² [50°50'56,0"N, 15°18'02,9"E, kv. 5157d], 900 m n. m., 4. 9. 2020 leg. E. Vicherová, CBFS.
- Česká rep., Orlické hory, okr. Rychnov nad Kněžnou, Sedloňov: PR Sedloňovský vrch, 450 m SSZ od kóty Sedloňovský vrch nedaleko betonového bunkru, vlhká zeme na lesní cestě, spolu se *Sphagnum girgensohnii*, dvě mikropopulace o velikosti 2 a 1 dm² vzdálené od sebe několik metrů [50°20'30,3"N, 16°21'20,4"E, kv. 5664c],

- 1025 m n. m., 18. 7. 2019 leg. E. Vicherová, CBFS.
- Česká rep., Orlické hory, okr. Rychnov nad Kněžnou, Orlické Záhoří-Černá Voda: PR Komáří vrch, 1,7 km JJZ od kapličky v osadě, vlhké místo na okraji cesty, spolu s druhy *Pellia epiphylla*, *Philonotis fontana* a *Polytrichum commune*, 2,5 dm² [50°13'57,9"N, 16°29'10,2"E, 5764d], 970 m n. m., 12. 8. 2018 a 18. 5. 2019 leg. E. Vicherová, CBFS.
 - Česká rep., Krušné hory, okr. Chomutov, Loučná pod Klínovcem: ca 570 m JV od kóty Macecha, na dně odvodňovacího kanálu v horské smrčtině, spolu s druhy *Pellia epiphylla* a *Polytrichum commune*, ca 0,5 m² [50°23'41,4"N, 12°59'55,5"E, kv. 5643b], 1060 m n. m., 20. 6. 2015 leg. T. Štechová & E. Vicherová, CBFS.
 - Česká rep., Krušné hory, okr. Chomutov, Měděnec: rašeliniště Červené bláto, 2,4 km ZSZ od kostela v obci, na dně odvodňovacího kanálu v těsné blízkosti vodní hladiny, část populace rostla v koberci *Sphagnum fallax*, 0,5 m² [mezi body 50°25'33,1"N, 13°04'54,5"E a 50°25'30,7"N, 13°04'54,5"E, kv. 5544c], 875 m n. m., 19. 6. 2015 leg. T. Štechová & E. Vicherová, CBFS.
 - Česká rep., Krušné hory, okr. Chomutov, Hora Svatého Šebestiána: PR Prameniště Chomutovky (Polské rašeliniště), 500 m JV od hráze Pohraničního rybníka, zvodnělá deprese [50°32'00,5"N, 13°14'49,3"E, kv. 5445c], 830 m n. m., 20. 9. 2012 leg. T. Štechová & A. Manukjanová, CBFS.
 - Česká rep., Krušné hory, okr. Chomutov, Kalek: Volárenský rybník, litorál oligotrofní nádrže s ostřicovo-sítinovou vegetací [50°34'59"N, 13°21'14"E, kv. 5446a], 800 m n. m., 16. 6. 2014 leg. J. Sychra, det. T. Peterka, rev. E. Mikulášková, rev. S. Kubešová, rev. J. Kučera, BRNU.

Ještě v nedávné době byla *Warnstorfia pseudostraminea* v České republice známa pouze z několika regionů. Váňa (2005) uvádí druh z Jizerských hor, Krkonoš a z okolí Chotěboře. Od roku 2010 byl mech postupně nalezen na lokalitách v Krušných horách (Bryonora 45: 45, 2010, Štechová et al. 2014), na Šumavě (Bryonora 52: 38, 2013), v Oderských vrších (Bryonora 50: 43, 2012), na Třeboňsku (Bryonora 68: 45, 2021) a v Orlických horách. Nyní má *Warnstorfia pseudostraminea* na našem území více než 20 známých lokalit (včetně výše uvedených), přičemž nejvíce se jich nachází v Jizerských horách (cf. Váňa l. c.). Zdejší naleziště často tvoří více mikrolokalit s velkými populacemi. Mech je poněkud hojnější také v Krkonoších a Krušných horách.

Nálezů v posledních letech přibývá, proto nelze vyloučit, že se *Warnstorfia pseudostraminea* v současnosti šíří na nové lokality. Druh však mohl dříve být (a pravděpodobně dosud je) přehlížen nebo zaměňován s jinými zástupci rodu *Warnstorfia*, se zástupci rodu *Amblystegium* nebo s druhem *Straminergon stramineum*. Navíc *W. pseudostraminea* často roste na stanovištích, která jsou bryologicky „méně atraktivní“ a kde druh může snadno uniknout pozornosti. K takovým biotopům patří hlavně odvodňovací strouhy, vlhké až zrašelinělé okraje cest nebo obnažená zem a mrtvé dřevo na březích potoků. V litorálech Plešného jezera (Bryonora 52: 38, 2013) a Volárenského rybníka (viz výše) byl mech sbírán hydrobiology během průzkumu vodních bezobratlých (Soldán et al. 2012, Petruželová et al. 2022).

Weissia rostellata DD-va (P. Blahut)

- Česká rep., Tršická pahorkatina, okr. Přerov, Veselíčko: obratiště traktorů na jihovýchodním okraji nevelkého pole v neckovitém údolí potoka Lukavec mezi lesy ca 360 m SV od kamenolomu Veselíčko [49°32'08,3"N, 17°30'05,8"E, kv. 6471c], 320 m n. m., 19. 11. 2021 leg. P. Blahut, rev. J. Kučera, herb. P. Blahut.

Velmi vzácný mech. Ačkoli byl dosud považovaný v České republice za neznámý druh, existuje nejistý údaj z Moravského krasu (Nejezchlebová 2009). Historické údaje z přelomu 19. a 20. století pocházejí od Jevan a z Josefského údolí u Adamova (Kučera 2005). Na nové lokalitě u Veselíčka rostly malé trsy plodných rostlinek o velikosti 2–5 cm² roztroušené na ploše ca 5 × 5 m.

PODĚKOVÁNÍ

Výzkum Z. Paliceho byl podpořen dlouhodobým rozvojovým programem organizace (RVO 67985939) a projektem TAČR (SS01010270). Terénní výzkum M. Slezáka byl realizovaný za finanční podpory Vědecké grantové agentury MŠVaV SR a SAV (Vega 2/0016/19).

LITERATURA

- Dierßen K. (2001): Distribution, ecological amplitude and phytosociological characterization of European bryophytes. – *Bryophytorum Bibliotheca* 56: 1–289.
- Duda J. (1968): *Scapania calcicola* (H. Arnell et Press.) Ingham. – In: Duda J. & Váňa J., Die Verbreitung der Lebermoose in der Tschechoslowakei – III, *Acta Musei Silesiae*, ser. A. 17: 112–113.
- Duchoslav M. & Hradílek Z. (2017): Květena a vegetace vápencového vrchu Třesín u Litovle. – *Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci* 313: 4–43.
- Hein T. (1874): Beiträge zur Laubmoosflora des Troppauer Kreises. – Jahresbericht über die Staatsoberrealschule in Troppau für das Schuljahr 1873–74, Troppau.
- Hradílek Z. (2002): Mechorosty (Bryophyta) nivy potoka Kaltwasser u Horního Turčeka (Kremnické vrchy). – *Bulletin Slovenskej botanickej spoločnosti* 24: 43–46.
- Hradílek Z. & Halda J. P. (2010): Mechorosty a lišejníky Národní přírodní rezervace Hůrka u Hranic. – *Acta musei richnoviensis*, sect. natur., 17: 29–56.
- Kubešová S., Janošik L., Koniček V., Man M., Marková I., Růžičková A., Širka P., Tkáčiková J. & Zámečník J. (2022): Mechorosty zaznamenané v průběhu 33. podzemních bryologicko-lichenologických dnů na Kokořínsku (září 2021). – *Bryonora* 69: 30–40.
- Kučera J. (2004): *Schistidium* Bruch & Schimp. – klanozoubek (klanocěpka). Verze 2.1. – In: Kučera J. [ed.], Mechorosty České republiky. On-line klíče, popisy a ilustrace. – <https://botanika.prf.jcu.cz/bryoweb/klic/genera/schistidium.html> [10. 4. 2022].
- Kučera J. (2005): *Weissia* Hedw. – termovka. Verze 1.2. – In: Kučera J. [ed.], Mechorosty České republiky. On-line klíče, popisy a ilustrace. – <https://botanika.prf.jcu.cz/bryoweb/klic/genera/weissia.html> [10. 4. 2022].
- Kučera J. et al. (2017): Mechorosty zaznamenané v průběhu jarního bryologicko-lichenologického setkání na Pálavě v roce 2017. – *Bryonora* 60: 1–12.
- Kučera J., Váňa J. & Hradílek Z. (2012): Bryophyte flora of the Czech Republic: updated checklist and Red List and a brief analysis. – *Preslia* 84: 813–850.
- Matouschek F. (1901): Bryologisch-floristische Beiträge aus Mähren und Oest. Schlesien. I. – *Verhandlungen des Naturforschenden Vereines in Brünn* 39: 19–64.

- Mišíková K., Godovičová K., Širka P. & Šoltés R. (2020): Checklist and red list of mosses (Bryophyta) of Slovakia. – *Biologia* 75: 21–37.
- Nejzchlebová M. (2009): Vegetace suchých trávníků Moravského krasu ve vztahu k abiotickým faktorům prostředí. – Ms. [Diplomová práce; depon. in: Ústav botaniky a zoologie PřF MU, Brno.]
- Petruželová J., Bojková J., Sychra J., Šorfová V., Polášková V. & Vrba J. (2022): Complex effects of acidification, habitat properties and fish stock on littoral macroinvertebrate assemblages in montane standing waters. – *Journal of Limnology* 81: 2053. DOI: 10.4081/jlimnol.2022.2053.
- Podpěra J. (1906): Výsledky bryologického výzkumu Moravy za rok 1904–5. – *Věstník Klubu přírodovědeckého v Prostějově* 8: 20–50.
- Podpěra J. (1911): Květena Hané. – Brno.
- Podpěra J. (1923): Výsledky bryologického výzkumu Moravy za léta 1913–1922. – *Sborník Klubu přírodovědeckého v Brně* 5: 1–29.
- Soldán T., Bojková J., Vrba J., Bitušik P., Chvojka P., Papáček M., Peltanová J., Sychra J. & Tátosová J. (2012): Aquatic insects of the Bohemian Forest glacial lakes: Diversity, long-term changes, and influence of acidification. – *Silva Gabreta* 18: 123–283.
- Soldán Z. (1987): Distribution of the moss *Paludella squarrosa* (Hedw.) Brid. in Czechoslovakia. – *Novitates botanicae Universitatis Carolinae* 3: 41–52.
- Svěrák T. (1905): Mechy listnaté na Opavsku. – *Věstník Matice opavské* 13: 49–60.
- Štechová T., Holá E., Gutzerová N., Hradílek Z., Kubešová S., Lysák F., Novotný I. & Peterka T. (2010): Současný stav lokalit druhů *Meesia triquetra* a *Paludella squarrosa* (Meesiaceae) v České republice. – *Bryonora* 45: 1–11.
- Štechová T., Holá E., Košnar J. & Vicherová E. (2014): Bryoflóra Novodomského rašeliniště. – *Sborník muzea Karlovarského kraje* 22: 43–50.
- Thiers B. (2022): Index Herbariorum: A global directory of public herbaria and associated staff. – New York Botanical Garden's Virtual Herbarium, <http://sweetgum.nybg.org/science/ih/> [18. 5. 2022].
- Váňa J. (2005): *Warnstorfia* Loeske – srpnatec. Verze 1.0. – In: Kučera J. [ed.], Mechorosty České republiky. On-line klíče, popisy a ilustrace. – <https://botanika.prf.jcu.cz/bryoweb/klic/genera/warnstorfia.html> [12. 5. 2022].